

---

# NORMEN EN RICHTWAARDEN 2023

versie januari 2023

---

## INHOUD

<b>1</b>	<b>Uitscheidingscijfers .....</b>	<b>3</b>
1.1	Forfaitaire uitscheidingscijfers	3
1.2	Uitscheidingscijfers regressie	5
<b>2</b>	<b>Forfaitaire mestsamenstellingen van dierlijke mest.....</b>	<b>6</b>
<b>3</b>	<b>Richtwaarden voor de samenstelling van spuistroom.....</b>	<b>7</b>
<b>4</b>	<b>Bemestingsnormen per gebied .....</b>	<b>7</b>
4.1	Stikstofbemestingsnormen 2023	10
4.1.1	ALGEMEEN REGIME (WATER 1)	10
4.1.2	KWETSBAAR GEBIED NATUUR	11
4.2	Fosfaatbemestingsnormen 2023	12
4.2.1	FOSFAATKLASSEN	12
4.2.2	FOSFAATVERZADIGDE GEBIEDEN (voorheen fosfaat 1)	13
4.2.3	FOSFAAT: UITZONDERING VOOR PERCELEN MET EEN LAAG FOSFAATBINDEND VERMOGEN (voorheen fosfaat 2)	13
<b>5</b>	<b>lijsten groentegroepen.....</b>	<b>13</b>
<b>6</b>	<b>Lijst vanggewassen.....</b>	<b>13</b>
<b>7</b>	<b>Contactgegevens.....</b>	<b>14</b>



# 1 UITSCHIEDINGSCIJFERS

## 1.1 FORFAITAIRE UITSCHIEDINGSCIJFERS

Diersoort	Uitscheiding in kg/dier, jaar		NER-D-waarde <sup>1</sup>
	P <sub>2</sub> O <sub>5</sub>	N	
<b>RUNDVEE</b>			
<b>Melkvee</b>			
<b>Melkkoeien met een melkproductie (in kg melk/jaar) van:</b>			
maximaal 4 000	26	81	127
hoger dan 4 000 tot en met 4 250	26,5	83	127
hoger dan 4 250 tot en met 4 500	27	85	127
hoger dan 4 500 tot en met 4 750	27,5	87	127
hoger dan 4 750 tot en met 5 000	28	89	127
hoger dan 5 000 tot en met 5 250	28,5	91	127
hoger dan 5 250 tot en met 5 500	29	93	127
hoger dan 5 500 tot en met 5 750	29,5	95	127
hoger dan 5 750 tot en met 6 000	30	97	127
hoger dan 6 000 tot en met 6 250	31	99	127
hoger dan 6 250 tot en met 6 500	31,5	101	127
hoger dan 6 500 tot en met 6 750	32,5	103	127
hoger dan 6 750 tot en met 7 000	33	105	127
hoger dan 7 000 tot en met 7 250	34	107	127
hoger dan 7 250 tot en met 7 500	34,5	109	127
hoger dan 7 500 tot en met 7 750	35,5	111	127
hoger dan 7 750 tot en met 8 000	36	113	127
hoger dan 8 000 tot en met 8 250	37	115	127
hoger dan 8 250 tot en met 8 500	37,5	117	127
hoger dan 8 500 tot en met 8 750	38,5	119	127
hoger dan 8 750 tot en met 9 000	39	121	127
hoger dan 9 000 tot en met 9 250	40	123	127
hoger dan 9 250 tot en met 9 500	40,5	125	127
hoger dan 9 500 tot en met 9 750	41,5	127	127
hoger dan 9 750 tot en met 10 000	42	129	127
hoger dan 10 000	43	131	127
<b>Vervangingsvee jonger dan 1 jaar</b>	10	33	43
<b>Vervangingsvee van 1 jaar tot 2 jaar</b>	19,2	58	73
<b>Mestvee</b>			
Zoogkoeien	25	65	127
Mestkalveren	3,6	10,5	14,1
Runderen jonger dan 1 jaar	7	22,3	31,7
Runderen van 1 tot 2 jaar	19,2	58	83
Andere runderen	29,5	77	106,5

<sup>1</sup> De NER-D-waarde is de waarde waarmee landbouwers hun gemiddelde veebezetting per diercategorie moeten vermenigvuldigen. Dat getal moeten landbouwers vergelijken met de NER-D die ze gekregen hebben om te weten of ze niet te veel dieren houden.



Diersoort	Uitscheiding in kg/dier, jaar		NER-D-waarde <sup>1</sup>
	P <sub>2</sub> O <sub>5</sub>	N	
<b>VARKENS</b>			
Biggen van 7 tot 20 kg	1,09	2,18	4,48
Beren	13,19	25,19	38,5
Zeugen, incl. biggen van minder dan 7 kg	13,19	25,19	38,5
<b>Andere varkens</b>			
van 20 tot 110 kg	4,51	12,26	18,33
van meer dan 110 kg	13,19	25,19	38,5
<b>PLUIMVEE</b>			
<b>Legrassen</b>			
Legkippen	0,45	0,81	1,18
(Groot)ouderdieren van legkippen	0,45	0,81	1,18
Opfokpoeljen van legkippen	0,18	0,34	0,57
<b>Vleesrassen</b>			
Slachtkuikens	0,26	0,61	0,91
Slachtkuikenouderdieren	0,69	1,31	1,91
Opfokpoeljen van slachtkuikenouderdieren	0,26	0,52	0,74
<b>Struisvogels</b>			
Struisvogels fokdieren	9,8	18	27,8
Struisvogels slachtdieren	4,5	8,6	13,1
Struisvogels van 0 tot 3 maanden	1,7	3,5	5,2
<b>Kalkoenen</b>			
Kalkoenen slachtdieren	1,05	1,7	2,99
Kalkoenen ouderdieren	1,47	2	3,47
<b>Ander pluimvee</b>	0,19	0,24	0,43
<b>PAARDEN EN PONY'S</b>			
Paarden van meer dan 600 kg	30	65	95
Paarden en pony's van 200 tot 600 kg	21	50	71
Paarden en pony's van minder dan 200 kg	12	35	47
<b>ANDERE DIERSOORTEN</b>			
<b>Konijnen</b>			
Gesloten bedrijven per vrouwelijk konijn	3,91	7,22	12,18
Vetmesterij per dier	0,368	0,621	1,11
Kwekerij per volwassen dier	1,619	3,06	5,03
<b>Geiten en schapen</b>			
Geiten en schapen jonger dan 1 jaar	1,72	4,36	6,08
Geiten en schapen ouder dan 1 jaar	4,14	10,5	14,64
<b>Nertsen</b>			
Gesloten bedrijven per moederdier	1,3	2,3	4,82
Vetmesterij per dier	0,4	0,7	1,56
Kwekerij per volwassen dier	0,5	0,9	1,78

<sup>1</sup> De NER-D-waarde is de waarde waarmee landbouwers hun gemiddelde veebezetting per diercategorie moeten vermenigvuldigen. Dat getal moeten landbouwers vergelijken met de NER-D die ze gekregen hebben om te weten of ze niet te veel dieren houden.

Voor het berekenen van de nettostikstofuitscheiding mogen verliezen in rekening worden gebracht. Meer informatie vindt u op [www.vlm.be](http://www.vlm.be).



## 1.2 UITSCHIEDINGSCIJFERS REGRESSIE

Op basis van praktijktesten werd vastgesteld dat er een lineair verband is tussen de opname van ruw eiwit en P en de uitscheiding van N en P<sub>2</sub>O<sub>5</sub>. U kunt met de verbruikte voeders en de regressierechten de correcte uitscheidingscijfers berekenen.

Diercategorie	P <sub>2</sub> O <sub>5</sub> -uitscheiding kg/dier, jaar	N-uitscheiding kg/dier, jaar
Biggen van 7 tot 20 kg	$Y = 1,6516 X - 0,8187$	$Y = 0,0996 X - 1,3218$
Andere varkens van 20 tot 110 kg	$Y = 2,0368 X - 2,2347$	$Y = 0,1347 X - 4,4181$
Andere varkens van 110 kg en meer	$Y = 2,2888 X - 2,5326$	$Y = 0,1599 X - 5,5152$
Zeugen, incl. biggen van minder dan 7 kg	$Y = 2,2888 X - 2,5326$	$Y = 0,1599 X - 5,5152$
Beren	$Y = 2,2888 X - 2,5326$	$Y = 0,1599 X - 5,5152$
Legkippen	$Y = 2,2254 X - 0,0606$	$Y = 0,1496 X - 0,2455$
Ouderdieren legkippen	$Y = 2,2606 X - 0,0587$	$Y = 0,1548 X - 0,2305$
Opfokpoeljen van legkippen	$Y = 2,2277 X - 0,0512$	$Y = 0,1492 X - 0,1149$
Slachtkuikens	$Y = 2,3340 X - 0,1960$	$Y = 0,1541 X - 0,5283$
Slachtkuikenouderdieren	$Y = 2,2606 X - 0,0587$	$Y = 0,1517 X - 0,1918$
Opfokpoeljen van slachtkuikenouderdieren	$Y = 2,2152 X - 0,0770$	$Y = 0,1571 X - 0,1705$

Voeg uw voederregister per diercategorie bij uw aangifte, samen met een attest van levering van die voeders en de berekeningswijze van de uitscheidingscijfers.

Y = de productie (in kg) van respectievelijk P<sub>2</sub>O<sub>5</sub> en N per dier en per jaar.

X = het verbruik (in kg) van respectievelijk P en ruw eiwit per dier en per jaar.



## 2 FORFAITAIRE MESTSAMENSTELLINGEN VAN DIERLIJKE MEST

Naast deze forfaitaire mest samenstellingen, kunt u ook kiezen voor mest samenstellingen gebaseerd op mestanalyses. Meer informatie over het gebruik van mest samenstellingen vindt u op [www.vlm.be](http://www.vlm.be). Kies daar voor: thema's > Mestbank > mest > dierlijke productie > [mestsamenstellingen vanaf 2018](#).

Mestcode <sup>1</sup>	Diersoort	Vorm <sup>2</sup>	N (kg/ton)	P <sub>2</sub> O <sub>5</sub> (kg/ton)	Dichtheid (ton/m <sup>3</sup> )
<b>Runderen</b>					
1	Runderen	G	4,0	0,2	1,0
2	Runderen	M	4,8	1,4	1,0
3	Runderen	V	7,1	2,9	0,8
4	Mestkalveren	M	3,0	1,3	1,0
<b>Varkens</b>					
8	Zeugen en biggen	G	2,0	0,9	1,0
9	Zeugen en biggen	M	3,2	1,4	1,0
10	Zeugen en biggen	V	7,5	9,0	0,8
11	Vleesvarkens	G	5,8	0,9	1,0
12	Vleesvarkens	M	6,4	3,5	1,0
13	Vleesvarkens	V	7,5	9,0	0,8
499	Biggen van 7 tot 20 kg	M	4,3	1,7	1,0
<b>Pluimvee</b>					
690	Slachtkuikens	V	27,1	14,1	0,5
691	Leghen kooi – rechtstreekse mestafvoer	VV	22,7	14,3	0,8
692	Leghen kooi – mestopslag in loods	VV	26,9	21,3	0,8
693	Leghen kooi – mestopslag in loods + droging	VD	31,5	28,5	0,6
694	Leghen scharrel of volière	V	19,8	27,4	0,5
695	Leghen ouderdier	V	19,8	27,4	0,5
696	Opfok leghen kooi	VV	23,6	14,6	0,8
697	Opfok leghen scharrel of volière	V	25	24,4	0,5
698	Opfok slachtkuikenouderdieren	V	19,8	26,2	0,5
699	Slachtkuikenouderdieren	VD	20,9	31,8	0,6
22	Ander pluimvee	V	17,4	19,3	0,5
23	Eenden	V	11,0	14,0	0,8
<b>Anderen diersoorten</b>					
24	Schapen	V	8,3	3,5	0,8
25	Paarden	G	4,0	0,2	1,0
26	Paarden	V	5,0	3,0	0,7
27	Geiten	V	6,6	3,5	0,8
28	Nertsen	V	14,1	25,3	0,6
29	Nertsen	G	2,0	0,2	1,0
30	Konijnen	G	1,4	0,0	1,0
31	Konijnen	M	8,5	13,5	1,0
32	Konijnen	V	16,9	13,8	0,8
33	Konijnen in dieppitstal	V	13,4	12,7	0,7
<b>Overige</b>					
172	Champost	V	6,3	4,0	0,7

<sup>1</sup> code voor het invullen van de mestsoort op een mestafzetdocument via MTIL

<sup>2</sup> M: mengmest, G: gier, V: vaste mest, VV: vochtige, vaste mest, VD: vaste, gedroogde mest

### 3 RICHTWAARDEN VOOR DE SAMENSTELLING VAN SPUISTROOM

Forfaitaire samenstelling spuiroom, in kg per ton, die de Mestbank toepast als een tuinder niet beschikt over een analyse. Spuiroom wordt beschouwd als een andere meststof.

Teelt	N (kg/ton)	P <sub>2</sub> O <sub>5</sub> (kg/ton)
Azalea	0,07	0,02
Boomkwekerij	0,02	0,01
Aardbeien	0,18	0,06
Sla	0,28	0,11
Groene en bloeiende planten	0,18	0,05
Rozen	0,19	0,06
Komkommers	0,39	0,08
Paprika	0,40	0,08
Tomaten	0,54	0,10
Aubergines	0,49	0,08
Forcerie witloof	0,10	0,04
Andere tuinbouwteelten	0,50	0,20

### 4 BEMESTINGSNORMEN PER GEBIED

Het volledige grondgebied van het Vlaamse Gewest wordt afgebakend als **kwetsbaar gebied** waardoor overal de **maximale norm van 170 kg N uit dierlijke mest per hectare en per jaar** van toepassing is.

Er is een onderscheid in de maximale bemestingsnormen naargelang het **bodemtype**, namelijk tussen zandbodems en niet-zandbodems. Tot de zandbodems behoren alle percelen die liggen in de landbouwstreken Kempen en Vlaamse zandstreek, behalve de percelen in Vlaams-Brabant. Alle andere percelen behoren tot de niet-zandbodems.

Sinds MAP 5 worden de fosfaatnormen gekoppeld aan het **plantbeschikbaar fosfaatgehalte in de bodem**. Op basis daarvan worden de percelen opgedeeld in 4 klassen (I, II, III en IV). Met een bodemanalyse kan een landbouwer aantonen in welke fosfaatklasse een perceel valt. Vanaf 2017 worden alle percelen die niet beschikken over een bodemanalyse standaard ingedeeld in klasse IV. Alleen de percelen van maximaal 0,5 ha in gebiedstype 0 en 1 en de percelen in gebiedstypes 2 en 3 van maximaal 0,3 ha blijven in de referentieklassie III als er geen analyse beschikbaar is. Een fosfaatanalyse vraagt u aan via SNapp op het Mestbankloket.

MAP 6 benadrukt het belang om te bemesten volgens het 4J-principe (juiste dosis, juiste mestsoort, juiste tijdstip, juiste techniek). Bemesten op basis van bemestingsadviezen gericht op het halen van een nitraatresidu beneden de eerste drempelwaarde en een goede opbrengst wordt sterk aangeraden.

Sinds MAP 5 geldt een **bedrijfsbenadering** van de bemestingsruimte. Tenzij het perceel bemestingsbeperkingen heeft door de 2GVE-regelgeving of door een beheerovereenkomst, kunt u uw bemesting op perceelsniveau aanpassen. Belangrijk is dat de normen op bedrijfsniveau niet overschreden



worden. Door de bedrijfsbenadering kunt u dus op bepaalde percelen meer bemesten, maar dan kunt u op andere percelen niet meer bemesten tot de wettelijke bemestingsnormen. Binnen de bedrijfsbenadering is er echter wel een beperking voor de stikstofnormen. Er mag niet meer dan het dubbele van de maximale normen op het perceel opgebracht worden. Voor fosfaat geldt die beperking niet.

**MAP 6** zet o.a. in op gebiedsgerichte maatregelen. De afstroomzones van de Vlaamse waterlichamen worden gebruikt als geografische basiseenheid voor de indeling in 4 verschillende gebiedstypes. Naargelang de beoordeling van de oppervlakte- en grondwaterkwaliteit, wordt elke afstroomzone ingedeeld in een van de 4 gebiedstypes:

- gebiedstype 0: waterkwaliteitsdoelstelling is gehaald
- gebiedstype 1: waterkwaliteitsdoelstelling is in zicht
- gebiedstype 2: middelgrote afstand tot de waterkwaliteitsdoelstelling
- gebiedstype 3: grote afstand tot de waterkwaliteitsdoelstelling

Die gebiedstypes vormen de basis voor een differentiatie van de maatregelen. In gebieden waar nog een grote verbetering van de waterkwaliteit moet gerealiseerd worden, zijn immers strengere maatregelen nodig dan in gebieden waar de waterkwaliteitsdoelstellingen bijna of al gerealiseerd zijn.

In de gebiedstypes 2 en 3 (GT2 en GT3) waar de waterkwaliteit slecht tot zeer slecht is, geldt een jaarlijkse daling van de bemestingsnormen werkzame stikstof. Die jaarlijkse daling zet zich niet voort in het campagnejaar 2023. Het reductiepercentage blijft bijgevolg: -10 % voor de percelen in gebiedstype 2 en -20 % voor de percelen in gebiedstype 3. In de andere gebiedstypes blijven de bemestingsnormen werkzame stikstof ongewijzigd.

	GT2	GT3	
<b>Daling normen werkzame stikstof</b>	2019	- 0%	-5%
	2020	-5%	-10%
	2021	-5%	-15%
	2022	-10%	-20%
	2023	-10%	-20%

Landbouwbedrijven die in 2019 een **'focusbedrijf met maatregelencategorie 2'** of **'focusbedrijf met maatregelencategorie 3'** waren en in 2022 geen bedrijfsevaluatie van het nitraatresidu beneden de eerste drempelwaarde hadden, behouden ook in 2023 de opgelegde vermindering van de bemestingsnormen werkzame stikstof die verbonden was aan deze status. Die vermindering bedraagt 10% voor focusbedrijf met maatregelencategorie 2 en 20%, of meer, voor focusbedrijf met maatregelencategorie 3

Daarnaast definieert het Mestdecreet ook afbakeningen van o.a. **natuur- en bosgebied en fosfaatverzadigd gebied**. In die gebieden zijn specifieke bemestingsregimes van toepassing. In de **beschermingszone type I van grondwaterwingebieden** mogen geen meststoffen opgebracht worden.

Als percelen **in meerdere afbakeningen** liggen, gelden de strengste bepalingen.





Elk perceel krijgt één gebiedskenmerk op basis van het grootste deel. Daarnaast zijn meerdere regimes mogelijk, afhankelijk van de keuzes die u maakt (bv. toepassing van een beheerovereenkomst met bemestingsbeperkingen) of van wat de wetgeving oplegt (bv. ontheffing).

Er kunnen u ook **bemestingsbeperkingen** opgelegd worden als gevolg van **sancties**. Als u bijvoorbeeld het voorbije jaar onvoldoende verplichte stikstofstalen met bemestingsadvies hebt laten nemen op uw percelen met groenten van groep I en II, aardbeien, sierteelt en boomkweek, worden de stikstofnormen met 20% verminderd voor de teelten groenten van groep I en II, aardbeien, sierteelt en boomkweek.

Sinds 2016 geldt alleen nog het systeem van **werkzame stikstof**. Werkzame stikstof is de hoeveelheid stikstof uit meststoffen, die het gewas het eerste jaar nuttig kan gebruiken.

Werkingscoëfficiënten voor de omzetting naar werkzame stikstof (% van totale stikstof):

Mestsoort	Werkingscoëfficiënt %
Kunstmest, spuiroom en effluenten	100
Vloeibare dierlijke mest en andere meststoffen (uitgezonderd spuiroom en effluenten)	60
Vaste dierlijke mest, traagwerkende meststoffen met attest (uitgezonderd gecertificeerde gft- en groencompost) en boerderijcompost	30
Stikstof van rechtstreekse uitscheiding bij begrazing	20
Gecertificeerde gft- en groencompost	15

#### Algemene bemerkingen:

- De bemestingsnormen zijn inclusief de bemesting opgebracht door grazend vee. Dat betekent dat u rekening moet houden met de duur van de begrazing en het aantal dieren per ha om de hoeveelheid dierlijke mest te berekenen die u, naast de begrazing, nog mag opbrengen.
- Het gebruik van slib van rioolwaterzuiveringsinstallaties op landbouwgrond is verboden.
- Sommige beheerovereenkomsten kunnen bemestingsbeperkingen opleggen. Raadpleeg hiervoor uw contract(en).
- Als gecertificeerde gft- en groencompost op een perceel wordt gebruikt, hoeft slechts 50% van de hoeveelheid P<sub>2</sub>O<sub>5</sub> van die compost in rekening gebracht te worden en dit ongeacht de klasse van het perceel.
- Als boerderijcompost of stalmest op een perceel van klasse I of II opgebracht wordt, hoeft ook slechts 50% van de hoeveelheid P<sub>2</sub>O<sub>5</sub> in rekening gebracht te worden. Voor biobedrijven en circulaire stalmestbedrijven wordt ook op percelen van klasse III en IV slechts 50% in rekening gebracht.



## 4.1 STIKSTOFBEMESTINGSNORMEN 2023

### 4.1.1 ALGEMEEN REGIME (WATER 1)

Teelt		Werkzame N (kg/ha, jaar)						Dierlijke N (kg/ha, jaar)
		Gebiedstypes 0 en 1		Gebiedstype 2 (-10%)		Gebiedstype 3 (-20%)		
		Zand	Niet-zand	Zand	Niet-zand	Zand	Niet-zand	
Grasland	Maaien	375	385	338	347	300	308	170
	Maaien + grazen	235	245	212	221	188	196	170
Wintertarwe of triticale		160	175	144	158	128	140	100
Wintergerst of andere graangewassen		110	125	99	113	88	100	100
Suikerbieten		135	150	122	135	108	120	170
Voederbieten		235	260	212	234	188	208	170
Aardappelen		190	210	171	189	152	168	170
Maïs		135	150	122	135	108	120	170
Groenten groep I		225	250	203	225	180	200	170
Groenten groep II		160	180	144	162	128	144	170
Groenten groep III		115	125	104	113	92	100	170
Sierteelt en boomkweek		160	180	144	162	128	144	170
Aardbeien		160	160	144	144	128	128	170
Spruitkool		225	250	203	225	180	200	170
Teelten met een lage stikstofbehoefte <sup>1</sup>		115	125	104	113	92	100	125
Andere leguminosen dan erwten en bonen		70	75	63	68	56	60	120 (Z) / 125 (NZ) <sup>2</sup>
Andere teelten incl. voederkool en bladrammenas		130	145	117	131	104	116	170

Teeltcombinatie		Werkzame N (kg/ha, jaar)						Dierlijke N (kg/ha, jaar)
		Gebiedstypes 0 en 1		Gebiedstype 2 (-10%)		Gebiedstype 3 (-20%)		
		Zand	Niet-zand	Zand	Niet-zand	Zand	Niet-zand	
Gras/snijrogge + maïs <sup>3</sup>		200	230	180	207	160	184	170
Wintertarwe of triticale met nateelt <sup>4</sup>		180	195	162	176	144	156	170
Wintergerst of andere graangewassen met nateelt		130	145	117	131	104	116	170
Groep I en I		315	350	284	315	252	280	170
Andere hoofdteelt met voor- of nateelt groep I		315	350	284	315	252	280	170
Groep I en II		270	300	243	270	216	240	170
Andere hoofdteelt met voor- of nateelt groep II		270	300	243	270	216	240	170
Groep I en III		250	275	225	248	200	220	170
Andere hoofdteelt met voor- of nateelt groep III		250	275	225	248	200	220	170
Groep II en II		250	275	225	248	200	220	170
Groep II en III		205	225	185	203	164	180	170
Groep III en III		180	200	162	180	144	160	170

3 of meerdere groenteteelten waarvan minstens één groente van groep II	250	275	225	248	200	220	170
3 of meerdere groenteteelten met geen enkele groente van groep II	180	200	162	180	144	160	170

<sup>1</sup> Gewassen met een lage stikstofbehoefte zijn cichorei, witloof, fruit (behalve aardbeien), sjalotten, uien en vlas.

<sup>2</sup> Z: zandgrond, NZ: niet-zandgrond

<sup>3</sup> Snijrogge geteeld als voedergras (geoogst na 15 maart en afgevoerd) of één snede gras (gemaaid na 1 april en afgevoerd).

<sup>4</sup> Vanggewas, wintergewas of ander volggewas

De lijsten van de groenten van groep I, II en III vindt u op pagina 13.

#### 4.1.2 KWETSBAAR GEBIED NATUUR

Onder het kwetsbaar gebied natuur vallen:

1. de gewestplanbestemmingen 'natuurgebieden', 'natuurontwikkelingsgebieden', 'natuurreservaten' en 'bosgebieden' met verstrenging;
2. de bestemmingen 'natuur en reservaat' en 'bos' van de gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen (GRUP).

In het kwetsbaar gebied natuur geldt het bemestingsverbod. Alleen op grasland kan een bemesting gebeuren door rechtstreekse uitscheiding (begrazing) van maximaal 2 GVE/ha, jaar.

Sommige percelen in het kwetsbaar gebied natuur kunnen afwijken van dit bemestingsverbod. De volgende bemestingsregimes zijn mogelijk:

##### 4.1.2.1 ALGEMEEN REGIME NATUUR (NATUUR 1)

Teelt		Werkzame N (kg/ha, jaar)						Dierlijke N (kg/ha, jaar)
		Gebiedstypes 0 en 1		Gebiedstype 2 (-10%)		Gebiedstype 3 (-20%)		
		Zand	Niet-zand	Zand	Niet-zand	Zand	Niet-zand	
Grasland	Maaïen	0	0	0	0	0	0	0
	Maaïen + grazen	34 <sup>1</sup>	34 <sup>1</sup>	31 <sup>1</sup>	31 <sup>1</sup>	27 <sup>1</sup>	27 <sup>1</sup>	170 <sup>2</sup>
	Maaïen met BKM <sup>3</sup>	100 <sup>4</sup>	100 <sup>4</sup>	90 <sup>4</sup>	90 <sup>4</sup>	80 <sup>4</sup>	80 <sup>4</sup>	0
	Maaïen + grazen met BKM <sup>3</sup>	134 <sup>5</sup>	134 <sup>5</sup>	121 <sup>5</sup>	121 <sup>5</sup>	107 <sup>5</sup>	107 <sup>5</sup>	170 <sup>2</sup>
Akker		0	0	0	0	0	0	0
Akker met BKM <sup>3</sup>		100 <sup>4</sup>	100 <sup>4</sup>	90 <sup>4</sup>	90 <sup>4</sup>	80 <sup>4</sup>	80 <sup>4</sup>	0

<sup>1</sup> De maximale hoeveelheid werkzame stikstof mag uitsluitend door begrazing afgezet worden.

<sup>2</sup> Bemesting alleen via begrazing door maximum 2 grootvee-eenheden/ha op jaarbasis. 2 GVE/ha, jaar komt overeen met 170 kg N/ha, jaar. Die hoeveelheid mag uitsluitend door begrazing afgezet worden.

<sup>3</sup> Voor percelen met de biologische waardering 'Potentieel belangrijk grasland' in de hierboven vermelde bestemmingen kan de beheerovereenkomst 100 kg N/ha uit kunstmest (BKM) jaarlijks aangevraagd worden via de verzamelaanvraag van het Departement Landbouw en Visserij.

<sup>4</sup> De maximale hoeveelheid werkzame stikstof mag uitsluitend door kunstmest afgezet worden.

<sup>5</sup> De maximale hoeveelheid werkzame stikstof mag uitsluitend door een combinatie van begrazing en kunstmest (maximaal 100 kg N/ha) afgezet worden.



#### 4.1.2.2 REGIME NATUUR MET HUISKAVEL OF ONTHEFFING (NATUUR 2)

Voor percelen met het kenmerk 'huiskavel' (H) of 'ontheffing' (O) of beide (OH) gelden de algemene bemestingsnormen (Water 1).

## 4.2 FOSFAATBEMESTINGSNORMEN 2023

### 4.2.1 FOSFAATKLASSEN

#### 4.2.1.1 ALGEMEEN REGIME

Teelt		Totale P <sub>2</sub> O <sub>5</sub> (kg/ha, jaar)			
		Klasse I	Klasse II	Klasse III	Klasse IV
Grasland	Maaien	115	95	90	70
	Maaien + grazen	115	95	90	70
Wintertarwe of triticale		95	75	70	55
Wintergerst of andere graangewassen		95	75	70	55
Suikerbieten		85	65	55	45
Voederbieten		85	65	55	45
Aardappelen		95	75	70	55
Maïs		100	80	70	55
Groenten groep I		85	65	55	45
Groenten groep II		85	65	55	45
Groenten groep III		85	65	55	45
Sierteelt en boomkweek		85	65	55	45
Aardbeien		85	65	55	45
Spruitkool		85	65	55	45
Teelten met een lage stikstofbehoefte <sup>1</sup>		85	65	55	45
Andere leguminosen dan erwten en bonen		85	65	55	45
Andere teelten incl. voederkool en bladrammenas		85	65	55	45

Teeltcombinatie	Totale P <sub>2</sub> O <sub>5</sub> (kg/ha, jaar)			
	Klasse I	Klasse II	Klasse III	Klasse IV
Gras/snijrogge + maïs <sup>2</sup>	115	95	90	70

<sup>1</sup> Gewassen met een lage stikstofbehoefte zijn cichorei, witloof, fruit (behalve aardbeien), sjalotten, uien en vlas.

<sup>2</sup> Snijrogge geteeld als voedergewas (geoogst na 15 maart en afgevoerd) kan gebruikt worden als alternatief voor één snede gras (gemaaid na 1 april en afgevoerd).

De lijsten van de groenten van groep I, II en III vindt u op pagina 13.

#### 4.2.1.2 FOSFAATKLASSE IN COMBINATIE MET NATUUR 1

Teelt		Totale P <sub>2</sub> O <sub>5</sub> (kg/ha, jaar)			
		Klasse I	Klasse II	Klasse III	Klasse IV
Grasland	Maaien	0	0	0	0
	Maaien + grazen	60 <sup>1</sup>	60 <sup>1</sup>	60 <sup>1</sup>	60 <sup>1</sup>
Akker		0	0	0	0

<sup>1</sup> Bemesting alleen via begrazing door maximum 2 grootvee-eenheden/ha op jaarbasis. 2 GVE/ha, jaar komt overeen met 60 kg P<sub>2</sub>O<sub>5</sub>/ha, jaar. Die hoeveelheid mag uitsluitend door begrazing afgezet worden.

### 4.2.1.3 FOSFAATKLASSE IN COMBINATIE MET NATUUR 2

Voor percelen met het kenmerk 'huiskavel' (H) of 'onthefing' (O) of beide (OH), gelden de bemestingsregimes van Fosfaatklasse: algemeen bemestingsregime.

### 4.2.2 FOSFAATVERZADIGDE GEBIEDEN (voorheen fosfaat 1)

Op percelen in de fosfaatverzadigde gebieden geldt een beperking op de toediening van fosfaat. Voor de toegelaten hoeveelheden stikstof gelden de bemestingsnormen van het gebied waarin het perceel ligt. Door middel van bodemanalyses kan een perceel afwijken van deze norm.

- Op basis van een P-AL-analyse kan het perceel ingedeeld worden in klasse I, II of III en de norm van die klasse verkrijgen.
- Op basis van een analyse van de fosfaatverzadigingsgraad kan het perceel het kenmerk krijgen van niet-fosfaatverzadigd perceel en dan geldt de algemene bemestingsnorm fosfaat:

Teelt	Totale P <sub>2</sub> O <sub>5</sub> (kg/ha, jaar)
Alle	40

### 4.2.3 FOSFAAT: UITZONDERING VOOR PERCELEN MET EEN LAAG FOSFAATBINDEND VERMOGEN (voorheen fosfaat 2)

Percelen die in MAP 4 ingedeeld werden als percelen met een laag fosfaatbindend vermogen, zijn ingedeeld in de fosfaatklasse IV, tenzij ze door een bodemanalyse in een lagere klasse ingedeeld worden.

## 5 LIJSTEN GROENTEGROEPEN

**GROEP I:** bloemkool, groene selder, witte kool, boerenkool, spitskool, prei, broccoli, romaneskokool, rodekool, savooikool, artisjok, Chinese kool, rabarber, bladselder of andere kolen met uitzondering van voederkool en spruitkool.

**GROEP II:** spinazie, courgettes, sla, knolselder, peterselie, bieslook, basilicum, augurken, pompoenen, knolvenkel, koolrabi, paksoi en andere groenten die niet onder groep I of groep III vallen en geen teelt zijn met een lage stikstofbehoefte.

**GROEP III:** wortelen, rapen, koolraap, rode biet, pastinaak, rammenas met uitzondering van bladrammenas, radijs, mierikswortel, schorseneren, wortelpeterselie, asperges, erwten, bonen, dille, kervel, tijm, of andere kruiden met uitzondering van peterselie, bieslook en basilicum.

## 6 LIJST VANGGEWASSEN

**Vanggewassen:** gele mosterd, Sareptamosterd, bladrammenas, Facelia, Tagetes, voederkool (bladkool), Festulolium, Nyger, gras, grasklaver, graszoden, graskruidenmengsel, zaaizaad grassen, Soedangras, zomer- en winterhaver, boekweit, Japanse haver, zomer-, winter- en nootzoetraapzaad, komkommerkruid, zwaardherik, snijrogge, een mengsel van niet-vlinderbloemige groenbedekkers of andere niet-vlinderbloemige groenbedekkers, Sorghum, mengsel met overwegend Japanse haver zonder vlinderbloemigen.



## 7 CONTACTGEGEVENS

Op werkdagen is de Mestbank telefonisch bereikbaar van 9 uur tot 12.30 uur en van 13.00 uur tot 16.30 uur. Bezoekers worden op afspraak ontvangen. U vindt de Mestbank online op [www.vlm.be](http://www.vlm.be).

- VLM Regio West, met vestigingen in:
  - Koningin Maria Hendrikaplein 70 bus 75  
9000 **Gent**  
Tel.: 02 543 76 29 (keuze 3)
  - Velodroomstraat 28  
8200 **Brugge**  
Tel.: 02 543 76 29 (keuze 3)
- VLM Regio Oost, met vestigingen in:
  - Diestsepoort 6 bus 74  
3000 **Leuven**  
Tel.: 02 543 76 30 (keuze 3)
  - Cardijnlaan 1  
2200 **Herentals**  
Tel.: 02 543 76 30 (keuze 3) Koningin Astridlaan 50  
3500 **Hasselt**  
Tel.: 02 543 76 30 (keuze 3)

